

REMISSVAR

1 (21)

Datum 2018-11-23
Ärendenr MSB2018-06571
Ert datum 2018-07-06
Er referens Ju2018/03485/L4

Avd. för utveckling av beredskap
Räddningstjänstenheten
Mette Lindahl Olsson
010-2405127
Mette.lindahl-olsson@msb.se

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet En effektivare kommunal räddningstjänst (SOU 2018:54)

Inledning

Regeringsformen skapar grunden för det svenska krishanteringssystemet, tydliggör ansvarsförhållande mellan kommunal och statlig nivå, med regler som gör det möjligt för statsmakterna att fatta beslut som ter sig nödvändiga i civila krislägen. Det är regeringens ansvar att styra riket, i det ligger att skapa och utveckla ett starkt krishanteringssystem. En effektiv kommunal räddningstjänst utgör en förutsättning för det svenska krishanteringssystemet. MSB anser att utredningen lämnar förslag som stärker detta.

Det svenska systemet rörande kommunal räddningstjänst förändrades 2003 när lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) trädde i kraft. Den tidigare detaljregleringen togs bort och istället infördes målstyrning där förmåga byggs upp lokalt mot bakgrund av den lokala riskbilden. Det är kommunerna som ansvarar för räddningstjänst på lokal nivå och inom kommunen är ansvaret för räddningstjänst i hög grad delegerat till räddningschefen och i viss mån räddningsledaren. Detta är ett effektivt system för att hantera olyckor på lokal nivå men erfarenheten från skogsbranden i Västmanland 2014 och bränderna under sommaren 2018 visar att förmågan att hantera större händelser behöver utvecklas.

Svensk räddningstjänst har därutöver inte heller utvecklats och dimensionerats i takt med ökad befolkning, förändrad demografi, förändrad riskbild och övrig samhällsutveckling. Den samlade bedömningen är att förmågan även behöver utvecklas för att möta dagens riskbild och samhällsutveckling.

I likhet med utredaren ser därför MSB ett behov av ambitionshöjning för att skapa en effektivare kommunala räddningstjänst. Det kommer att kräva ökade resurser, för såväl stat som kommun, oavsett hur regeringen väljer att gå vidare med de konkreta förslagen i utredningen.

MSB välkomnar i allt väsentligt utredarens nedanstående förslag;

Förebyggande verksamhet - Nationella mål även för den förebyggande verksamheten och föreskriftsrätt kring handlingsprogrammen. Tillsammans med en utvecklad nationell riskbild kan detta öka den konkreta styrningen.

Räddningstjänstverksamhet - Ett enhetligt ledningssystem föreslås vilket kommer underlätta ledning och samverkan vid omfattande olyckor. MSB föreslås få föreskriftsrätt avseende ledningssystem och utmärkning av personal och utrustning.

Kommunal samverkan - Samverkan mellan aktörer kan förbättras och mer enhetliga kommunala räddningstjänstverksamheter kommer underlätta denna samverkan. Förslagen om krav på kontinuerlig övergripande ledning av den kommunala räddningstjänstverksamheten är en tydlig väg till ökad förmåga att leda räddningsinsatser, särskilt om dessa är omfattande eller komplexa.

Personal - Räddningschefens och räddningsledarens roller och befogenheter föreslås tydliggöras. Aktivt arbete för ökad jämställdhet och mångfald som alltjämt åligger kommunerna men där MSB föreslås få en stödjande roll.

Utbildning - Utbildningar avseende räddningsledning, inklusive räddningsledare och räddningschef föreslås ses över.

Statens tillsyn och stöd - En målstyrd verksamhet fordrar en skarpare tillsyn, utredaren föreslår därför att tillsynen stärks. MSB föreslås få i uppdrag att sammanställa resultatet av undersökningar av olyckor och räddningsinsatser, kommuner föreslås ha skyldighet att skicka in redogörelse och MSB föreslås få bemyndigande att meddela föreskrifter.

Vägvalsfrågor

Nedan redogörs för några vägvalsfrågor

Statligt övertagande

Inom totalförsvaret betonas länsstyrelsens roll som högsta regionala totalförsvarsmyndighet. Länsstyrelsens geografiska områdesansvar är av största betydelse under såväl olyckor som kris och krig. Det ansvaret påverkas inte av utredningens förslag, med undantag av frågan om statligt övertagande av kommunal räddningstjänst.

MSB bedömer samtidigt att konsekvenserna av utredningens förslag om ökat samarbete mellan kommunerna (i syfte att öka förmågan till övergripande systemledning) kommer att minska behovet av statligt övertagande.

Men staten måste ändå ha möjlighet att i undantagsfall ta det övergripande ansvaret för en insats, och det är tveksamt om 21 länsstyrelser ska bygga kapacitet för att klara den uppgiften. MSB kan inte se att denna begränsade förändring påverkar länsstyrelsernas roll i totalförsvarssystemet.

MSB instämmer därför i utredningens slutsats att statens möjlighet att vid särskilda situationer kunna ta över ansvaret för kommunalräddningstjänst tillsvidare bör kvarstå. Möjligheten till *delvis* övertagande bör dock övervägas.

Vid de genomförda övertagandena av räddningstjänst i såväl Västmanland 2014 som Gävleborg 2018 tillämpades en så kallad delegering till kommunerna rörande det som inte rörde själva insatsen. Det kan diskuteras om detta var förenligt med tankarna bakom LSO. Det kan därför övervägas om *delvis* bättre skulle beskriva hanteringen av det övertagande som gjordes.

Utredningen anför att det bör vara räddningstjänsten i dess helhet som övertas för att erhålla befogenheten över de samlade resurserna. MSB menar däremot att övertagande av räddningstjänsten i sin helhet inte är nödvändig. Hantering av en större räddningsinsats bygger redan med dagens regelverk på samverkan och att såväl lokala, nationella som internationella resurser ställs till förfogande. MSB föreslår mot bakgrund av detta att MSB, vid behov, ges möjlighet att kunna överta ansvaret för en räddningsinsats, vilket kan benämnas *delvis* övertagande av kommunal räddningstjänst. Ett exempel på en sådan räddningsinsats skulle kunna handla om höga flöden med översvämningar som samtidigt och under längre tid drabbar flera län och flera övergripande systemledningar.

Stärkt roll för MSB

MSB anser inte att frågan om övertagande ur ett nationellt perspektiv var kritisk under sommarens hantering av flera samtida räddningsinsatser. Däremot var det angeläget att myndigheten tog på sig uppgiften att inrikta och prioritera nationella och internationella resurser som många kommuner var i behov av samtidigt. Mandatet att göra detta bör dock bli tydligare för att förberedelser ska säkerställas. MSB föreslår därför att myndighetens roll förtydligas i författning och vidgas till att också omfatta möjligheten att vid behov kunna stödja med att prioritera tillgängliggjorda resurser, såväl internationella som nationella, vid omfattande olyckor och kriser. MSB lämnar författningsförslag i bilaga.

Utveckling av statens tillsyn och stöd

Frågan om statens tillsyn och stöd kan ses utifrån två perspektiv. Det ena perspektivet kan illustreras av dagens decentraliserade tillsyn som utövas av länsstyrelsen och utgår från LSO inledande bestämmelse med betoning på lokala förhållanden. Man kan också anslå ett mer centralt perspektiv med betoning på likvärdighet och verksamhetsutveckling vilket skulle tala för utredarens förslag.

I Tillitsdelegationens rapport (SOU 2018:47, 2018:48) redogörs för hur tillsyn kan utvecklas till att bli mer situations- och verksamhetsanpassad samt att ökad dialog och inslag av samarbete kan bidra till att tillsynen kan få en mer

lärande och främjande ansats. Vad gäller tillsyn över kommunernas verksamhet bedömer MSB att en centralisering i enlighet med utredarens förslag, skulle kunna bidra mer till lärande än i dag genom att förstärka vissa av de inslag som främjar utveckling samordnat med andra instrument som metodutveckling, kunskapsstyrning och normgivning. En förutsättning för en stärkt central tillsyn är dock att länsstyrelserna involveras i tillsynsarbetet för att säkerställa kopplingen till den lokala och regionala riskbilden och samplanering för samhällsbyggnad och totalförvar. Länsstyrelserna har det geografiska områdesansvaret att samordna verksamheten i länet, verka för att den är ändamålsenligt ordnad, upprätthålla nätverk (regionala råd), genomföra samverkanskonferenser, upprätta regionala riskanalyser, genomföra regionala övningar och stödja kommunernas arbete. Utvecklad tillsyn fordrar avvägning mellan behovet av ökad kompetens och förståelse för den enskilda kommunens förutsättningar och ansluter väl till behovet av att samordna verksamhet och planering i hela hotskalan. MSB ställer sig bakom utredarens förslag.

Civilt försvar

MSB konstaterar att det inte ingått i utredarens uppdrag att ta hänsyn till frågor om det civila försvarets organisation. Men det är angeläget att frågorna om statens och kommunens roller ses över när det gäller räddningstjänst under höjd beredskap och att ansvarsfördelningen sker i samklang med eller inom ramen för utredningen "Ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar" Dir. 2018:79.

Sammanfattning

MSB bedömer sammantaget att den kommunala räddningstjänsten i Sverige behöver stärkas, både vad avser kommunernas egen kapacitet och statens styrning och stöd. MSB ställer sig därför i allt väsentligt bakom utredningens förslag, som bedöms öka förutsättningarna för en effektivare kommunal räddningstjänst.

I bilaga redovisas detaljerade synpunkter och förslag till författningstext.

I detta ärende har generaldirektör Dan Eliasson beslutat. Biträdande enhetschef Mette Lindahl Olsson har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har chefsjurist Anna Asp, biträdande enhetschef Torkel Schlegel, biträdande avdelningschef Jan Wisén samt avdelningschefen Cecilia Looström deltagit.

Dan Eliasson

Mette Lindahl Olsson

BILAGA

Kap 1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor

1 kap. 3 a § s.25

MSB ser att betoningen vid *andra allvarliga skador* innebär att även behovet av att skydda samhällsviktig verksamhet omfattas. Det är önskvärt att det omnämns i kommande proposition för att lägga särskild vikt vid att upprätthålla samhällets funktionalitet.

3 kap. 3 och 8 §§ s.26-27

MSB:s uppfattning är att de nationella målen ska ange inriktning för kommunernas arbete och att kommunerna sedan ska välja vilka åtgärder de, inom vissa givna ramar, väljer för att arbeta i riktning mot de nationella målen. Vår bedömning är att det är olyckligt att man väljer att formulera det som att kommunerna ska ange lokala mål för verksamheten när det istället handlar om en frihet att välja åtgärd i syfte att sträva mot de nationella målen. En lämpligare formulering skulle kunna vara *Kommunerna ska ange hur man avser att arbeta för att uppnå de nationella målen*. Se utförligare resonemang i kap. 4.3.2.

3 kap. 10 § s. 29

För att stärka kommunernas förmåga att undersöka olyckor och räddningsinsatser behöver befogenheten i LSO om tillgång till olycksplatsen kompletteras med en befogenhet att kunna inhämta de upplysningar och handlingar som behövs för olycksundersökningen. Det är idag frivilligt för berörda att överlämna nödvändigt underlag och ibland begränsar det kommunens möjlighet att klarlägga olyckans orsaker eller förlopp trots att kommunen är ålagd i lagen att göra det. Enligt 5 kap. 2 § LSO har kommunen rätt att få de upplysningar och handlingar som behövs för tillsyn. Kommunen behöver motsvarande befogenhet för olycksundersökning. Vi ser därför behov av att 3 kap. 10 § 2 st. kompletteras med ett nytt stycke. *Den som utför en undersökning enligt första stycket har rätt att få de upplysningar och handlingar som behövs för undersökningen.*

4 kap. 10 § förslag till justerad författningstext:

Den statliga myndighet som regeringen bestämmer får helt eller delvis ta över ansvaret för räddningstjänsten i en eller flera kommuner som berörs av en räddningsinsats, om denna är särskilt omfattande eller det annars finns synnerliga skäl.

Motivering till den föreslagna skrivningen:

De situationer där staten kan behöva ta över ledningen av stora kommunala räddningsinsatser kan variera i fråga om typ av olycka, situation och skäl till övertagande. Det skulle dock kunna öka flexibiliteten om det var möjligt för

staten att välja i vilken omfattning som ett övertagande ska ske. Det bör därför tydliggöras i författningstexten att ett övertagande kan ske helt eller delvis.

6 kap. 7 §

Förslag till ny lydelse av 6 kap. 7 §:

En statlig myndighet eller en kommun är skyldig att vid räddningsinsatser ställa personal eller egendom till förfogande på anmodan från räddningsledaren *eller den myndighet som regeringen beslutar*. Samma skyldighet gäller för en statlig myndighet eller kommun vid sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen på anmodan av den myndighet som ansvarar för saneringen. En sådan skyldighet föreligger dock endast om myndigheten eller kommunen har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar dess vanliga verksamhet.

Regeringen får uppdra åt en statlig myndighet att besluta om hur användningen av tillgängliggjorda resurser ska inriktas och prioriteras vid allvarliga olyckor när resurser behövs i flera kommuner. Kommunerna ska samarbeta med den statliga myndigheten och meddela vilka resurser de har tillgängliga till stöd för drabbade kommuner.

Motivering till den föreslagna förändringen:

Första stycket ger regeringen möjlighet att besluta om ett mandat för t.ex. MSB att efterfråga resurser att ställas till förfogande från en kommun. En sådan möjlighet att allokera och få en överblick över tillgängliga resurser innebär att en statlig myndighet kan avlasta de lokala räddningsledningarna och göra arbetet med att tillgängliggöra resurser mer effektivt. Detta visar erfarenheterna från skogsbrandshanteringen i somras där MSB hade en roll att prioritera och fördela nationella förstärkningsresurser och internationella resurser mellan olika räddningstjänstorganisationer. Genom det nya stycket blir det tydligt att det är den statliga myndigheten som kan styra över de tillgängliggjorda resurserna vilket ytterligare ökar förutsättningarna för en effektiv resursallokering. Med styra avses här att, vid flera pågående räddningsinsatser, prioritera vilken räddningsinsats som är i störst behov av resurserna, dvs. *var* de ska användas och inte *hur* de ska användas. För den senare uppgiften krävs ett övertagande av ansvar för räddningstjänst vilket regleras i en annan paragraf.

Orsaken till att MSB ser ett behov av en stärkt roll för myndigheten i detta avseende, dvs. att kunna efterfråga stöd med resurser från en kommun som inte är direkt drabbad av en händelse, är att det skapar en möjlighet att fördela resurser mellan kommuner, utifrån ett nationellt perspektiv, vid mycket svåra händelser. Detta är en extrem åtgärd som endast bör nyttjas vid mkt svåra händelser, när regeringen pekar på en myndighet att ta det ansvaret. Detta kan lösas genom ett aktivt regeringsbeslut eller genom fördefinierade kriterier i FSO.

1.2 Förändringar i Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor

Förslag till ny paragraf gällande inriktning och prioritering av resurser i enlighet med förslaget ovan i 6 kap. 7 § LSO:

4 kap. 31 a §

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap får med stöd av 6 kap 7 § lagen om skydd mot olyckor begära stöd av andra myndigheter och kommuner samt besluta om hur användningen av tillgängliggjorda resurser ska inriktas, prioriteras och fördelas vid allvarliga olyckor när flera räddningstjänstorganisationer är i behov av dem. Detta innefattar även inriktning, prioritering och fördelning av resurser som ställs till förfogande från andra länder.

Förslag till ändringar (kursivt) i 4 kap. 33 §

Fordras omfattande räddningsinsatser i kommunal räddningstjänst får *MSB* ta över ansvaret för räddningstjänsten *helt eller delvis* i de kommuner som berörs av insatserna. Om räddningsinsatserna även innefattar statlig räddningstjänst, ska *MSB* ansvara för att räddningsinsatserna samordnas.

Förslag till ändringar (kursivt) 4 kap. 34 §

MSB ska upprätta en egen plan för att kunna utöva sitt ansvar enligt 33 §. SFS 2008:1220. MSB ska informera allmänheten om innehållet i planen.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2008:1002) med instruktion för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

7 §

Myndighetens instruktion har i vissa delar redan reviderats sedan utredaren lämnade sitt förslag. *MSB* har roller i hela hotskalan, *allvarliga olyckor och kriser och vid höjd beredskap*.

MSB föreslår att 7 § kompletteras för att uttrycka att *MSB* vid behov ska kunna inrikta och prioritera användningen av sådana resurser som har gjorts tillgängliga genom mottagande av internationellt stöd eller från kommuner eller statliga myndigheter.

18 b §

MSB ser positivt på tydliggörandet av myndighetens stödjande roll vad gäller dels kommunernas personalförsörjning av deltidsanställda brandmän och dels övergripande stöd för kommunernas arbete för ökad jämställdhet och ökad mångfald i kommunernas organisationer för att utföra uppgifterna enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Kap 3 Kommunal räddningstjänst i dag

3.3 Styrning av verksamheterna

s. 68-69 om mål och riskanalys. Se utförligare resonemang i kap. 4.3.2
Handlingsprogrammen har brister.

3.5 Den brandförebyggande verksamheten

s.75-76 "I första hand ska kommunen dock försöka få rättelse genom råd och uppmaningar innan den använder sig av tvångsmedel." MSB:s uppfattning är att en brist är något som inte uppfyller lagstiftningens krav och det kan därför i större omfattning än i dag behöva riktas föreläggande om rättelse. En ökad användning av förelägganden innebär en bättre rättssäkerhet för den enskilde genom att kommunens bevisbörda tydliggörs och genom att det blir klarlagt vilka brister och åtgärder som kommunen anser ska åtgärdas.

Kap 4 Styrning och förvaltningsorganisation

4.3.1 De nationella målen ger inte konkret styrning

MSB anser att det är bra att det förs in ett mål även för den förebyggande verksamheten och bedömer att förslagen i utredningen om ett nytt nationellt mål för förebyggande och rätten att föreskriva om handlingsprogrammen tillsammans med en utvecklade nationell riskbild över området ökar förutsättningarna till en mer konkret styrning.

Kommunen har redan idag skyldighet att i handlingsprogrammen redovisa hur den förebyggande verksamheten ordnas och planeras. Det är dock positivt att det tydliggörs att även det förebyggande arbetet är viktigt för att uppnå ett tillfredställande skydd mot olyckor. Det är även positivt att det tydliggörs att även statens förebyggande verksamhet ska planeras och organiseras så att den också kan bidra på ett effektivt sätt.

MSB önskar lyfta att de nationella målen kan behöva utökas till att också omfatta upprätthållandet av samhällets funktionalitet. Detta är särskilt viktigt i samband med planering av förmåga att genomföra räddningsinsatser vid olyckor och överhängande fara för olyckor och omfattande händelser som större översvämningar, ras och skred, skogsbränder osv. Se vidare under 6.5.

4.3.2 Handlingsprogrammen har brister

MSB håller med om att redovisningen av förmågan i handlingsprogrammen inte har gjorts på ett sådant sätt som möjliggör att det går att göra en bedömning om förmågan bidrar till ett likvärdigt och tillfredsställande skydd. Orsaken till detta är inte enbart på vilket sätt kommunerna redovisar sin förmåga utan det handlar lika mycket om att det saknas bedömningskriterier att utvärdera emot varför det även kan behöva införas tydligare indikatorer och mått som komplement till en föreskrift kring struktur och innehåll i kommunala handlingsprogram.

MSB:s uppfattning är att de nationella målen ska ange inriktningen för kommunernas arbete och att kommunerna sedan ska välja vilka åtgärder de, inom vissa givna ramar, väljer för att arbeta i riktning mot de nationella målen. Vår bedömning är att det är olyckligt att man väljer att formulera det som att kommunerna ska ange lokala mål för verksamheten när det istället handlar om en frihet att välja åtgärd i syfte att sträva mot de nationella målen. En tydligare riktning mot de nationella målen kombinerat med en tydlig nationell riskanalys och föreskrifter om handlingsprogrammets innehåll ökar förutsättningarna att handlingsprogrammen blir de styrdokument som är avsikten.

Angående nationell riskanalys är MSB:s uppfattning att kommunernas risker är tämligen likartade och att det många gånger saknas tillräckligt med data och information för att det för riskerna ska vara möjliga att formulera lokala effekt- och prestationsmål. Antalet olyckor inom ett specifikt område, t.ex. bostadsbränder, är för få för att följa trender av lokal statistik. Dessa risker lämpar sig bättre att analysera och följa upp på nationell nivå medan åtgärder och informationsinsatser också behöver vidtas på lokal nivå. Den nationella riskbilden ska således konkretisera de nationella målen och inrikta kommunernas arbete och brytas ned i lokalt anpassade åtgärder. För de mest frekventa olyckstyperna byggnadsbränder och trafikolyckor lämpar det sig därför bäst att inrikta nationella mål nationellt medan det för mer specifika lokala risker som industriell verksamhet, risker för naturolyckor eller större infrastrukturolyckor finns behov av att analysera risker och dess konsekvenser och komma fram till lämpliga platsspecifika åtgärder på lokal nivå.

4.5 Handlingsprogrammen ska bli likformiga

Utredningen föreslår att handlingsprogrammets struktur ska likriktas nationellt, framför allt genom att den centrala myndigheten på området MSB får meddela föreskrifter om detta. MSB ser positivt på att myndigheten ges föreskriftsrätt och bidrar med en nationell struktur, och därmed kan förväntas bidra med en systematisk utvärderings- och erfarenhetshantering inom området.

4.6 Kommunerna ska själva bestämma hur handlingsprogrammen ska antas

Det är av högsta vikt att det tydliggörs vad som är en *sådan förändring av verksamheten* att det ska föranleda en revidering av handlingsprogrammet. Lämpligtvis regleras det i föreskrifterna om handlingsprogrammets utformning och innehåll vilket MSB föreslås bemyndigas att utfärda närmare föreskrifter om.

Kap 5 Förebyggande verksamhet

5.1 Kravet på skriftlig redogörelse är inte effektivt

MSB instämmer i utredningens slutsats att kravet på skriftlig redogörelse för brandskyddet, vilket infördes med lag om skydd mot olyckor ihop med allmänna råd om systematiskt brandskyddsarbete, inte står i proportion till den administrativa börda kravet innebär som det i dag är utformat och används.

MSB delar utredningens problembild gällande den skriftliga redogörelsen för brandskyddet (LSO 2 kap. 3 §) och att kravet på skriftlig redogörelse bör tas bort. Den inriktning av tillsynen mot vissa objektstyper, där risken för brand är hög eller konsekvenserna vid en brand är stor, som den skriftliga redogörelsen ger kan enligt MSB uppnås genom samordning och den föreskriftsrätt som MSB föreslås få kring styrningen av hur kommunerna ska planera och utföra tillsyn. Här finns behovet av viss föreskriftsrätt för t.ex. brandskydd inom vården, eller för återkommande kontroll av tekniska system vilket är exempel på åtgärder som kan användas istället för den "egenkontroll" som den skriftliga redogörelsen avsåg att vara.

5.6 Förfarandet vid kommunal tillsyn ska regleras

MSB instämmer i utredningens förslag om behovet av stöd till kommunerna i fråga om tillsynens planering, genomförande och samordning. Utredningen har uttryckt ett behov av att kommunernas tillsyn inriktas på de objekt där det är störst risk för brand och där konsekvenserna av brand är allvarligast samtidigt som kommunerna själva även fortsättningsvis ska få bestämma vilka objekt som ska tillsynas och med vilken frekvens tillsynen ska ske. MSB instämmer i detta men anser att det bemyndigande som föreslagits är utformat så att det snarare gäller det konkreta genomförandet av tillsynen och tillsynsbesöket. Av utredningen framgår inte vad det i så fall är i genomförandet som borde regleras i förhållandet tillbrister som finns i dagens tillsyn. MSB ser inte behovet av att det konkreta genomförandet ska regleras särskilt utan att generella förvaltningsrättsliga regler och principer är tillräckliga.

Bemyndigandet skulle istället kunna uttryckas på följande sätt: *Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur behovet av tillsyn i kommunen ska utredas och dokumenteras samt om hur övergripande planering av tillsynsverksamheten ska ske.*

Det är tveksamt om en föreskriftsrätt kommer att påverka att den kommunala tillsynen genomförs på ett mer rättssäkert sätt när det gäller likvärdiga bedömningar av skäligt brandskydd och dokumenteringen av krav. För att kunna bidra till en rättssäker tillsyn är tillsynsför rättarnas kompetens central. Inför framtagandet av boken kring kommunal tillsyn¹ konstaterades det att det fanns behov av att öka kompetensen.

---

¹ Kommunal tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor, MSB 2013

Kap 6 Räddningstjänstverksamhet

MSB delar utredningens uppfattning att Arbetsmiljöverkets föreskrift om rök- och kemdykning med tillhörande medicinska kontroller fått oproportionerligt stor påverkan på dimensionering, rekrytering och organisering av kommunal räddningstjänst. MSB välkomnar därför utredarens förslag om att uppdra åt Arbetsmiljöverket att med bistånd från MSB se över och revidera föreskriften om rök- och kemdykning tillsammans med tillämpliga delar i föreskriften om medicinska krav i arbetslivet.

MSB ser behov av att arbetet kring enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst prioriteras för att få till stånd övergripande systemledning samtidigt som utveckling av utbildningssystemet för räddningsledning som helhet, inklusive att utforma en särskild räddningschefsutbildning kommer till stånd.

Vad gäller svårigheten att rekrytera personal, så borde det inte vara ett ingångsvärde vid bedömningen av vilken förmåga som krävs, om inte personella resurser ersätts med nya metoder och tekniker som möjliggör det.

6.4.1 Räddningsinsatserna kan förbättras på olika sätt

MSB instämmer i att kommunernas förmåga att kunna ta emot externa resurser och förstärka ledningsorganisationen behöver förbättras. Även andra aktörers förmåga att bistå och stödja i arbetet att ta emot externa resurser behöver förbättras. Då avses även att kunna ta emot och som värdland stödja resurser som bistår vid räddningsinsatser från våra grannländer och via EU.

MSB önskar i sammanhanget också lyfta nyttan med att kommunerna tar fram en flerårig övningsplan som stöd i sitt arbetet med att effektivisera den kommunala räddningstjänsten och de synergier som uppstår mellan kommuner och län avseende förmågehöjande åtgärder genom koordinerad övning och gemensamma strukturer för övning i syfte att få en effektivare kommunal räddningstjänst.

Även ett fungerande samband, såväl teknik, förmåga och organisation, är en vital del vid en insats. Att sambandsledaren har mandat och är kompetent är ofta avgörande. Under bränderna i somras fanns stora problem med att skapa en god sambandsplanering som både var optimal för det operativa arbetet samtidigt som den ska vara näteffektiv. För att göra detta krävs personer som förstår nätets begränsningar och möjligheter och som kan ta fram en metodik för sambandet under en specifik händelse. Såväl vid omfattande olyckor nationellt som vid samverkan över nationsgränser behöver tillgången till väl fungerande sambandslösningar säkerställas.

6.4.2 Ingen författningsreglering av dimensioneringen av räddningstjänsten

Utredningen påtalar att kommunernas dimensionering av räddningsresurser och grundförmågan att genomföra räddningsinsatser inte bör regleras

i författning medan annan form av styrning som inte är bindande för kommunerna kan vara lämpligt på området. MSB vill påtala att behovet kan vara ett annat för kommunernas uppbyggnad och dimensionering för räddningstjänst under höjd beredskap då räddningstjänsternas förmåga inom detta område bör ses som en del av totalförsvaret. MSB vill också lyfta utmaningen att vägleda och utöva tillsyn mot förmågor som inte är reglerade och som det saknas mätbara mått för. Samtidigt är myndighetens uppfattning att skyddet mot olyckor måste anpassas till de lokala förhållandena.

6.4.5 Samverkan med aktörer som har samtidiga uppdrag

MSB delar utredningens uppfattning om att samverkan mellan aktörer kan förbättras och att mer enhetliga kommunala räddningstjänstverksamheter kommer underlätta detta. MSB ser dock inte att förslaget om att en aktör får ett utpekad samverkansansvar kommer garantera snabbare samverkan. Berörda aktörer kan variera och i vissa fall vara svåra att förutse och det kan vara svårt att känna till olika aktörers samverkansbehov. För effektivare samverkan mellan aktörer vid olyckor anser MSB att det är viktigare att säkerställa att alla aktörer själva aktivt ser till helheten och tar initiativ till och deltar i samverkan än att ändra regleringen av samverkan.

6.5 Kommunerna ska redovisa sin förmåga i räddningstjänstverksamheten

MSB instämmer i att krav på att detaljplanering för alla möjliga typer av omfattande och komplexa händelser, liksom planer för räddningsinsatser vid vissa Sevesoanläggningar, inte bör införas. Däremot anser MSB det rimligt att kommunerna planerar för att kunna hantera sådana större och komplexa händelser som följer av den kommunala riskbilden, t.ex. för omfattande översvämningar, skogsbränder, kommunikationsolyckor osv. MSB instämmer i att kommunerna bör ha en generell planering för hur de kan anpassa och bygga ut sin organisation för att klara en omfattande räddningsinsats med förmåga att ta emot stöd och leda större och samtidiga räddningsinsatser. Kommunerna behöver förbereda dels hur systemet för ledning ska kunna byggas ut, vilka samverkansavtal och resurser som kan påräknas och hur externa resurser ska tas emot och infogas i organisationen för att genomföra räddningsinsatser. Därför är det viktigt att insatsplanering och övning för omfattande händelser sker i samverkan och att också MSB deltar i denna samverkan. Detta bör ingå i kommunens redovisning av sin förmåga i de kommunala handlingsprogrammen. Genom att insatsplanera tillsammans med berörda aktörer som skulle bli berörda av olika scenarier som identifierats kunna inträffa i kommunen skapas en gemensam målbild. Målbilden skapar ambitionsnivån och därefter görs en analys av vilken förmåga aktörerna ska ha gemensamt för att uppnå målet, men även vilken förmåga varje enskild aktör behöver ha. På detta sätt görs en detaljerad planering även för andra komplexa och omfattande händelser. MSB förespråkar därför att det tydliggörs och införs ett särskilt krav på detaljerad planering för fler verksamheter än Sevesoverksamhet för öka förmågan till effektiva insatser. Det finns även behov

av att tydliggöra kommunernas insatsplanering till samhällsviktig verksamhet, i fredstid och vid höjd beredskap.

Eventuellt skulle de nationella målen kunna utökas till att också omfatta upprätthållandet av samhällets funktionalitet. Detta är viktigt i samband med prioritering av insatser, resurser och planering av förmåga att genomföra räddningsinsatser vid olyckor och överhängande fara för olyckor, särskilt i samband med omfattande händelser som större översvämningar, ras och skred, skogsbränder osv.

6.7 Kommunernas ledningssystem och märkning av utrustning ska författningsregleras

MSB anser att det är bra att det ställs krav på att kommunerna ska ha ett ledningssystem för sin utryckande verksamhet, och att MSB får föreskriftsrätt avseende ledningssystem och utmärkning av personal och utrustning. Likaledes när det gäller rikriktningen kring arbetskläder, fordon och utrustning. Mer likartade arbetssätt för ledning av utryckande verksamhet och benämningar kommer att underlätta samverkan både mellan kommuner och med andra organisationer. Ett ledningssystem avser inte främst teknik utan grundläggande principer, förhållningssätt och förmågor för en ledningsorganisation. MSB har redan tillsammans med kommunerna initierat utvecklingen av ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst.

Utövandet av ledning och nyttjandet av personella och materiella resurser på ett effektivt sätt underlättas om berörda aktörer har planerat, utbildat och övat tillsammans, se kommentar ovan kring insatsplanering.

Kap 6.8 Räddningschefens och räddningsledarens roller och befogenheter förtydligas

MSB anser att avsikten med utredarens förslag om räddningschefens och räddningsledarens roller och befogenheter är bra, dvs. att räddningschefen ges stor frihet att delegera uppgifter inom organisationen. Vidare att de specifika mandat som förekommer vid räddningsinsatser utgår från räddningschefen som ska ha det övergripande ansvaret och att det sedan vid varje räddningsinsats finns en räddningsledare med ansvaret för själva genomförandet av insatsen. MSB delar utredarens syn på att räddningschefens mandat både för övergripande ledning och för specifika räddningsinsatser behöver kunna delegeras till olika personer.

Begreppet räddningsledning behöver definieras något mer distinkt så att det framgår att det motsvarar den utövning av mandaten som i varje enskilt fall via delegering ska beslutas av en person som har rätt behörighet. Det bör förtydligas att räddningsledning både inbegriper övergripande ledning av räddningstjänstverksamheten och insatsledning.

Som författningsförslagen lyder nu kan det uppfattas som att det kan fattas kollektiva beslut av räddningsledningen istället för en enskild person i

räddningsledningen med rätt mandat. MSB är medvetna om utmaningen i att utforma skrivningarna eftersom flera av dem ska vara giltiga både för kommunal räddningstjänst och för statlig räddningstjänst som inte ingick i utredarens uppdrag. MSB bidrar gärna i arbetet med att utveckla texterna i lagförslaget.

MSB anser det viktigt att påtala att räddningschefen behöver ha motsvarande räddningsledarkompetens och på sikt genomgå kommande räddningschefsutbildning. Dessa kompetenskrav kan också få effekter utanför kommunala räddningstjänstorganisationer vid exempelvis övertagande av ansvar för räddningstjänst.

Förslaget ställer krav på vägledning och stöd, bl.a. i form av utbildning från MSB. Ett aktivt stöd, både för planering och framtagandet av handlingsprogram, övning, kompetensutveckling och vägledning kring organisationsutformning är både en förutsättning och en möjlighet för att öka ledningsförmåga och rättssäkerheten vid genomförandet av räddningsinsatser.

Kap 7 Kommunal samverkan

MSB anser att det är viktigt att den statliga tillsynen i högre grad än tidigare faktiskt följer upp att kommunerna samverkar i tillräcklig utsträckning.

7.3 Det behövs resursstarkare samverkan

Utredningen diskuterar huruvida det bör uppställas ett krav på kommunens räddningstjänstverksamhet som i praktiken leder till samverkan med andra kommuner. Flera kommuner har på eget initiativ valt att samordna sina verksamheter, både inom räddningstjänstområdet och för brandförebyggande frågor. MSB instämmer i utredarens slutsats att det kan behöva uppställas krav i författning på samverkan men att man bör låta kommunerna själva välja väg hur de kan uppnå syftet att ha tillräcklig förmåga att utföra och leda räddningsinsatser.

7.4 Kommunerna ska ständigt upprätthålla övergripande ledning av räddningstjänsten

MSB är positiva till förslaget om krav på kontinuerlig övergripande ledning av den kommunala räddningstjänstverksamheten. Eftersom komplexiteten och omfattningen på olyckor varierar behöver det finnas förmåga att tolka organisationens roll och fördela resurser. Större samarbeten om resurser ökar också behovet av aktiv resurshantering med fler samtidiga larm. MSB har uppfattningen att det för de flesta kommunerna är en stor utmaning att upprätthålla resurser, kompetens och ledning vid omfattande händelser utan tillräcklig, och i förväg övad och planerad samverkan. Preliminära erfarenheter från sommaren visar att samarbeten om övergripande ledning troligen har ökat räddningstjänsternas förmåga och underlättat samverkan om resurser mellan olika delar av landet.

MSB delar uppfattningen att storleken på samarbeten inte bör regleras men det kan finnas ett värde i att samarbetena byggs upp utifrån de deltagande organisationernas förutsättningar och behov samt att det blir en delaktighet i samarbetet kring övergripande ledning.

En konsekvens av detta förslag torde bli både fler och mer omfattande samarbeten mellan kommuner för att ständigt upprätthålla övergripande ledning. Det kommer i sin tur att förändra behovet av och förutsättningarna för statligt övertagande av ansvaret för räddningstjänst. Behovet för staten att ta över ansvaret kommer sannolikt att minska, men när behovet finns, kommer övertagandet att ställa mycket stora krav på den statliga aktör som tar över ansvaret. Att övertagande aktualiseras sällan samt ställer stora krav på den som övertar ansvaret talar för att fokusera denna uppgift till betydligt färre aktörer än dagens 21 länsstyrelser.

Kap 8 Personal

MSB är positiva till att ge Arbetsmiljöverket uppgiften att utreda om det finns orsaker som kan bidra till att just momentet rök- och kemdykning kan ske säkert på ett annat sätt och med andra resurser och se över föreskrifterna om rök- och kemdykning (AFS 2007:7). I sammanhanget bör även föreskrifter om medicinska kontroller i arbetslivet (AFS 2005:6) kring fysiska krav ses över i relevanta delar eftersom de hänger ihop.

8.2.4 Ett undantag från kravet på kommunal anställning ska införas

Förslaget om att privata utförare ska kunna utföra inledande åtgärder vid en räddningsinsats är bra. Om det är ett företag som utför de inledande åtgärderna och företagets personal får kännedom om känsliga personuppgifter gällande de skadelidande är det inte säkert att personalen omfattas av tystnadsplikt enligt offentlighets- och sekretesslagen. Det behöver därför övervägas om LSO ska kompletteras med en särskild regel om tystnadsplikt för denna personal.

8.3.3 Det är kommunernas ansvar men MSB ska få i uppdrag att ge fortsatt stöd

MSB instämmer i behovet av fortsatt aktivt arbete för ökad jämställdhet och mångfald och att huvudansvaret för detta fortsatt bör åligga kommunerna. MSB ser positivt på förslaget att tydliggöra myndighetens långsiktiga stödjande roll på ett övergripande plan för ökad jämställdhet och mångfald samt att uppgiften regleras i myndighetens instruktion.

8.4.2 Personalförsörjningsproblemen

Likt utredaren ser MSB att personalförsörjningen av deltidsbrandman är ett stort problem. Samtidigt finns ett stort behov av att utveckla även andra former av personalförstärkning för kommunal räddningstjänst och andra aktörer som har uppgifter att stödja och delta i räddningsinsatser vid större omfattande

händelser. En samlad syn för rekrytering och avtal bör sökas för fredstida räddningsinsatser och för räddningsinsatser under höjd beredskap.

Kap 9 Utbildning

Förslagen om översyn av räddningsledningsutbildningarna och införande av en ny räddningschefsutbildning kommer kräva tillförsel av medel till myndigheten för genomförande. Särskilt bör beaktas att en ny räddningschefsutbildning troligtvis kommer att vara av den omfattningen att den skulle kunna jämföras med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (RUB) avseende kostnader.

Vidare vill MSB lyfta fram behov av förtydligande om avsikten är att även brandingenjörer med påbyggnadsåret RUB förväntas genomgå räddningschefsutbildning för att uppfylla intentionerna i lagstiftningen att kunna inneha ledande befattning för kommunal räddningstjänsts operativa verksamhet.

9.5 Utbildning till räddningschef och räddningsledare ska utredas

MSB instämmer i behovet att se över utbildningar avseende räddningsledning, inklusive räddningsledare och räddningschef. Det är både rimligt och nödvändigt att se över utbildningssystemet för räddningsledning som helhet och att utforma en särskild räddningschefsutbildning. Utbildning är en mycket viktig utgångspunkt för att utveckla den faktiska ledningsförmågan som utredningen vill möjliggöra. Motivet till reviderad utbildning är också att kommunerna ska ha förmåga att kunna utveckla och bemanna större ledningssystem och kunna samverka med andra aktörer vid olika typer av händelser både i fred och under höjd beredskap. Även att leda på övergripande ledningsnivåer behöver beaktas bland annat med utgångspunkt i kravet enligt kapitel 7.4.

Även förslaget om fortbildning för dem som redan är yrkesverksamma inom räddningsledningsområdet är relevant och behöver hanteras av MSB. Förslaget om flera möjliga vägar in till en räddningschefsutbildning är bra och att det då i enlighet med utredningen är viktigt att erforderlig räddningstjänstkompetens i rollen som räddningschef behöver säkerställas och möjliggöras, t.ex. med kompletterande utbildning.

Kap 10 Statens tillsyn och stöd

10.2 Statens tillsyn och stöd

MSB delar utredningens beskrivning avseende att dagens statliga tillsyn över kommunerna inte är tillfredsställande och att det finns behov av utveckling och kraftiga förbättringar. MSB instämmer i att regleringen av statens ansvar och befogenheter är i behov av förtydligade för en effektiv statlig tillsyn och ett bra stöd. Att bedriva tillsyn kräver djup sakkunskap och en förståelse om de

förutsättningar under vilka den enskilda kommunen har att bedriva sin verksamhet och lösa sitt ansvar enligt lag och föreskrift. Detta kräver flera olika kompetenser som är lättare att skapa förutsättningar för om man samlar tillsynsuppgiften vid ett färre antal verksamhetsställen än idag.

10.2.3 Statens tillsyn av kommunerna

MSB delar utredningens problembild av dagens tillsyn och att en koncentration av något slag skulle kunna bidra till att tillsyn används som ett av flera verktyg för att utveckla kommunal räddningstjänst. Det är samtidigt angeläget att kunna upprätthålla god kunskap och förståelse för regionala och lokala förhållanden.

Trenden är att räddningstjänstorganisationerna i landet blir färre men större till omfattning. Det finns exempelvis län där det bara finns en enda stor räddningstjänstorganisation. Likt utredningen ser vi att den trenden också kommer behöva fortsätta. Med större räddningstjänstorganisationer tenderar också tillsynen bli mer komplex och länsindelningen kan i vissa fall bli för snäv för att hantera dessa frågor. MSB:s bedömning är att staten måste ha förmåga att kunna möta utvecklingen såväl i samhället i stort som inom räddningstjänstverksamheten. Statens tillsyn över kommunernas ansvar bör därför vara nära kopplat såväl till lokal riskbild som till den kompetens och det arbete som sker kopplat till räddningstjänst under höjd beredskap och civilt försvar där Länsstyrelserna utgör viktiga aktörer såväl med kunskap om lokala förhållanden som högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet. MSB ser därför behov av länsstyrelsernas medverkan i tillsynsverksamheten som en förutsättning om MSB får rollen att ansvara för tillsynen av kommunernas verksamhet. MSB anser att det skulle vara en bra avvägning mellan behovet av ökad kompetens och förståelse för den enskilda kommunens förutsättningar också kopplat att samordna verksamhet och planering i hela hotskalan, från olyckor till kriser och höjd beredskap. Med de begränsade resurser flertalet länsstyrelser har till förfogande för tillsynsuppgifterna i dag saknas förutsättningar att hantera dessa komplexa uppgifter på ett ändamålsenligt sätt. MSB har samtidigt haft alltför begränsade resurser prioriterade för sin centrala tillsynsroll. MSB anser inte att det finns förutsättningar att skapa en effektiv verksamhet genom att sprida ut en så pass specialiserad verksamhet på 21 länsstyrelser. Vid en koncentration av verksamheten skulle dess redundans kunna öka jämfört med om en eller ett fåtal personer arbetar med uppgiften.

För länsstyrelsernas medverkan i planering, genomförande och uppföljning av tillsyn och övrig verksamhet enligt LSO bör de tilldelas mer resurser.

Oavsett hur man väljer att fördela ansvaret för statens uppgifter att verka för god verksamhetsutveckling i syfte att uppnå högre lagefterlevnad i kommunerna vill MSB betona behovet av att det skapas förutsättningar för två grundläggande behov. Det första är att dessa uppgifter hanteras på ett likvärdigt och rättssäkert sätt i hela landet. Som det ser ut idag varierar ambitionsnivå och resurser kraftigt mellan länsstyrelserna. Uppgiftens

karaktär är många gånger så komplex att den kräver både tid, engagemang, erfarenhet och resurser för att fungera på avsett vis. Det andra är att kunna upprätthålla god kunskap och förståelse för regionala och lokala förhållanden.

10.2.4 MSB:s ansvar för tillsyn och stöd förtydligas

MSB:s tillsynsroll är otydlig varför myndigheten föreslår att det tydliggörs genom reglering att MSB är det organ som har rollen att samordna de operativa tillsynsorganen genom att följa upp och utvärdera samt ge råd och stöd (tillsynsvägledande roll). Det bör, för att minska otydligheten kring MSB:s roll också förtydligas att MSB inte har tillsynsansvar över länsstyrelsen utan har rollen som just tillsynsvägledande myndighet.

MSB ser positivt på bemyndigandet att utfärda föreskrifter för kommunernas handlingsprogram. Med mer likvärdiga handlingsprogram kommer tillsynen inom området kunna underlättas och utvecklas. Detta kommer tillsammans med MSB:s tydligare och mer prioriterade roll som tillsynsvägledande myndighet, kunna skapa förutsättningar för en utvecklad tillsyn. Kommunens insatsplanering (kommunens plan för räddningsinsats) är en delmängd att granska för att bedöma förmågan till räddningsinsats. Planerna ska utgå från de säkerhetsrapporter och interna planer som anläggningar klassade som sk. Seveso högre är skyldiga att ta fram. Ansvaret att utöva tillsyn över dessa planer delas i dag av Seveso och LSO-handläggare på länsstyrelsen. Om MSB får tillsynsansvaret kommer den samordningen behöva skötas mellan MSB och respektive länsstyrelse.

10.3 Statligt övertagande av kommunal räddningstjänst förändras

MSB tillstyrker förslaget om att MSB ska kunna ta över det nationella ansvaret för en räddningsinsats. Detta kan benämnas som ett delvis övertagande av kommunal räddningstjänst. Det är dock av största vikt är att öka kommunernas förmåga till övergripande ledning. MSB ser också att länsstyrelserna har en bestående och mycket viktig roll genom sitt geografiska områdesansvar.

Erfarenheterna från sommaren 2018 med samtidig hantering av flera stora skogsbränder sätter frågan om statligt övertagande av ansvaret för räddningstjänst i ett delvis nytt ljus. Det kan därför finnas behov av att tydliggöra eller nyansera vissa av de förslag som utredningen lämnat. I en situation liknande sommaren 2018 med långvarig torka skulle det kunna uppstå behov av övertagande på flera platser i landet samtidigt. En centrering till MSB skulle kunna minska hela systemets kapacitet jämfört med om länsstyrelserna har kvar uppgiften. Därför är det av stor vikt att kommunernas förmåga till övergripande ledning kommer till stånd skyndsamt. MSB har bättre förutsättningar än länsstyrelserna att ta ett övergripande nationellt perspektiv och göra nödvändiga inriktningar och prioriteringar av resurser medan länsstyrelserna har en bättre lokalkännedom och etablerade kontinuerliga relationer med de kommunala räddningstjänstorganisationerna. MSB bör i dialog med de kommunala räddningstjänstorganisationerna och Länsstyrelserna dra lärdom av sommarens skogsbränder för att ytterligare

utveckla sitt stöd till samordning av räddningstjänstverksamheten i syfte att öka den samlade förmågan till räddningsinsatser i Sverige.

Utredningens utgångspunkt är att övertagande kan aktualiseras när en eller flera kommuner berörs av en eller flera omfattande räddningsinsatser. Under sommaren 2018 var det flera kommuner, i olika delar av Sverige, som var berörda av ett flertal, ofta kommunöverskridande, större räddningsinsatser (skogsbränder). Om staten ska kunna ta ett helhetsansvar vid en sådan situation innebär utredningens förslag att det måste fattas flera beslut om övertagande av ansvaret för räddningstjänsten i en eller flera kommuner. MSB ser ett behov av att klargöra förutsättningarna för ett övertagande om behov skulle uppstå i en sådan situation. MSB ser även att det finns ett behov av att tydliggöra att MSB, vid ett eventuellt övertagande av ansvaret, kan prioritera resurser mellan flera räddningsinsatser. Vid en situation med flera parallella pågående räddningsinsatser i Sverige kan även MSB behöva kunna inrikta och prioritera andra tillgängliga resurser som tillhör kommuner som inte är direkt berörda av de pågående räddningsinsatserna. Det kan ha stor betydelse, vid en faktisk händelse, vilka befogenheter och mandat den myndighet som övertagit ansvaret för räddningstjänsten har samt att det finns tydliga planer för sådant övertagande och att samtliga aktörer i systemet är medvetna om dessa. Det behöver också klargöras om och i sådana fall till vem och på vilket sätt den myndighet som har övertagit ansvaret eventuellt kan delegera uppgifter som följer med övertagandet.

De situationer där staten kan behöva ta över ledningen av stora kommunala räddningsinsatser kan variera i fråga om typ av olycka, situation och skäl till övertagande. Det skulle öka flexibiliteten och möjligheten till effektiva och förmågehöjande övertaganden om det var möjligt för staten att välja i vilken omfattning som ett övertagande ska ske. Det bör därför tydliggöras i författningstexten att ett övertagande kan ske helt eller delvis.

10.6 Statliga förstärkningsresurser

MSB instämmer i att myndighetens roll att bistå med förstärkningsresurser uppfattas som ändamålsenlig, men att den behöver förtydligas. Utredaren föreslår att MSB ska ansvara för att vid begäran leverera hela resursen, i stället för som är fallet i dag då mottagaren i vissa fall måste begära delar av denna från olika håll. Det finns ett behov av att underlätta för begärande aktör, men MSB ser även positivt på att det finns förståelse för den flexibilitet som behövs gällande hur förstärkningsresurser byggs upp då det råder olika behov i olika resurser när det kommer till anspänningstid, kompetens etc. Sommarens skogsbrandsinsatser visar tydligt på behovet, som utredningen lyfter, av att proaktivt kunna flytta och prioritera resurser utifrån en nationell riskbild.

MSB ser positivt på att möjligheten att finansiera insatser via 2:3-anslaget föreslås. Det bör dock påpekas att förstärkningsresurserna i dag används i

samband med både olyckor och kriser, medan 2:3-anslaget endast gäller kostnader för räddningsinsatser.

10.7 MSB ska sammanställa olycksundersökningar

Genom olycksundersökningar kan kommunen lära av det som inträffat och med den kunskapen förväntas undersökningarna bli underlag för såväl förebyggande arbete och arbete med metodutveckling, utbildning, övning och planering inför framtida räddningsinsatser. Hur kommunen tar till vara på erfarenheterna från undersökningarna kan exempelvis framgå av handlingsprogrammen och därmed skapas en tydligare erfarenhetshandtering.

Händelserapporten omfattar en grundläggande dokumentation av olyckan och räddningsinsatsen som behövs både för kommunens egen informationshantering efter en insats och som underlag för nationell statistik. Det är MSB:s uppfattning att en händelserapport ska upprättas efter varje räddningsinsats. Vid behov ska händelserapporten kompletteras med en särskild olycksutredningsrapport.

Vad gäller behandling av personuppgifter påpekar utredaren att man inte haft möjlighet att överväga om MSB:s ansvar för statistik samt om MSB:s behandling av personuppgifter bör särregleras. Det är angeläget att en sådan utredning snarast kommer till stånd med anledning av de svårigheter som har uppstått vid framtagning av MSB:s statistik över dödsbränder och omkomna i bränder. Då MSB inte längre har tillgång till uppgifter från Rättsmedicinalverket drabbas statistiken av allvarliga bortfall. Statistiken är av stor betydelse för inriktning och uppföljning av den nationella strategin för att stärka brandskyddet.

Angående föreskriftsrätt om vilka olyckor som bör bli föremål för särskild olycksutredning är det MSB:s uppfattning att en händelserapport ska upprättas efter varje räddningsinsats. Den kommun som gjort en räddningsinsats i det enskilda fallet bör anförtros den närmare bedömningen om händelserapporten är tillräcklig som redogörelse för olycksundersökningen eller om händelserapporten behöver kompletteras med en särskild olycksutredningsrapport.

11 Konsekvenser

11.4.2 MSB

MSB ser positivt på att få disponera anslaget 2:3 Ersättning för räddningstjänst m.m. för att finansiera kostnader för aktivering av förstärkningsresurser och att kunna använda dessa mer proaktivt för att i första hand förstärka kommunal räddningstjänst. Det är viktigt att påtala att omfattningen av nationella insatser med förstärkningsresurser är större än kopplat till de mycket omfattande räddningsinsatser som begärt statlig ersättning från 2:3 anslaget hittills. MSB genomför 30-40 insatser med förstärkningsresurser i genomsnitt varje år och endast ett fåtal utgör stöd i de omfattande räddningsinsatser som hittills fått

stöd från 2:3-anslaget. Hittills har flertalet insatser reglerats finansiellt mellan kommuner (förstärkningsresurser inom CBRN) och har inte belastat MSB alls. För dessa förstärkningsresurser ansvarar MSB för att det finns en utbildad beredskap, medan den operativa hanteringen sköts på kommunal nivå i enlighet med de avtal som MSB tecknat med vissa kommuner som upprätthåller beredskapen.

12 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

De i utredningen föreslagna förändringarna behöver genomföras samlat i närtid, men det är också av vikt att MSB har tid att ta fram föreslagna föreskrifter och stöd för genomförandet samt att kommunerna hinner förbereda sig.